

دفاع پیش‌ستانه در قبال کره شمالی از منظر حقوق بین‌الملل

نویسنده

پوریا ابراهیم‌زاده

انتشارات جهان سیاست

سرشناسه: ابراهیم‌زاده، پوریا، ۱۳۷۵
و نام پدیدآور: دفاع پیشدستانه در قبال کره شمالی از منظر حقوق بین‌الملل
نویسنده: پوریا ابراهیم‌زاده / عنوان
مشخصات نشر: کرج، جهان سیاست؛ ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۴۶ص.: جدول، نمودار؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک: 978-622-93542-8-5
یادداشت: زبان: فارسی-انگلیسی
موضوع: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی -- قطعنامه‌ها
موضوع: دفاع مشروع (حقوق) -- کره شمالی -- سلاح‌های هسته‌ای
رده‌بندی کنگره: KZ۴۰۴۳
رده‌بندی دیویدی: ۳۴۱/۶۳
شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۰۶۰۲۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

انتشارات جهان سیاست

نام کتاب: دفاع پیشدستانه در قبال کره شمالی از منظر حقوق بین‌الملل
مؤلف: پوریا ابراهیم‌زاده
ویراستار: مژده حسین‌خانی
طراحی جلد: جهان سیاست
صفحه‌آرایی: جهان سیاست
نوبت چاپ: چاپ اول: ۱۴۰۲
شمارگان: ۹۰۰ ناشر: انتشارات جهان سیاست
چاپ و صحافی: چاپ نسیم

شابک: 978-622-93542-8-5
نشانی دفتر پخش: تهران، شاهین، خیابان گل لاله، بلوار سرلشکر مخبری (۳۵ متری گلستان)،
پلاک ۱، ۱۹۸، طبقه منفی ۱، واحد ۱، کد پستی: ۱۴۷۵۸۶۵۸۰۹، تلفن: ۰۲۱-۶۵۱۱۹۷۳۲
نشانی دفتر نشر: کرج، فردیس، خیابان ولیعصر، بلوار هفت‌تیر، پاساژ میلاد، شماره ۱۷۰
کد پستی: ۳۱۷۵۹۱۳۱۵۳، تلفن: ۰۲۶-۳۶۵۰۶۷۸۲

تارنمای انتشارات برای خرید پستی کتاب: www.pwpub.ir

کلیه حقوق برای انتشارات جهان سیاست محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
دیباچه	۱۱
بخش اول: جستارهای نظری	۱۷
فصل اول: مفهوم‌شناسی	۱۹
مبحث اول: تعریف و پیشینه مفاهیم	۲۱
گفتار اول: دفاع مشروع	۲۱
بند اول: تعریف	۲۱
بند دوم: پیشینه	۲۶
گفتار دوم: دفاع پیشگیرانه	۲۷
بند اول: تعریف	۲۷
بند دوم: پیشینه	۲۸
گفتار سوم: دفاع پیشدستانه	۲۹
بند اول: تعریف	۲۹
بند دوم: پیشینه	۳۰
مبحث دوم: وجوه اشتراک و افتراق دفاع پیشگیرانه و پیشدستانه	۳۱
گفتار اول: اشتراک	۳۱
گفتار دوم: افتراق	۳۱
مبحث سوم: راهبرد دفاع پیشدستانه. زمینه‌ها، انگیزه‌ها، اصول و نتایج	۳۲
گفتار اول: بسترهای شکل‌گیری راهبرد دفاع پیشدستانه	۳۳
بند اول: از سال ۱۹۴۵ تا سال ۱۹۹۱	۳۳
بند دوم: از سال ۱۹۹۱ تا سال ۲۰۰۱	۳۴
بند سوم: از سال ۲۰۰۱ تا پذیرش دفاع پیشدستانه به عنوان راهبردی مؤثر در	
دکترین نظامی آمریکا	۳۵
گفتار دوم: انگیزه‌های توسل به دفاع پیشدستانه	۳۸

- بند اول: مقابله با تروریسم ۳۹
- بند دوم: مقابله با دولت‌های یاغی ۴۰
- گفتار سوم: اصول حاکم بر توسل به راهبرد دفاع پیشدستانه ۴۲
- بند اول: اعمال اصول عقلانی بر وضعیت ۴۲
- بند دوم: ارزیابی شدت تهدیدات ۴۲
- بند سوم: پیش‌بینی بازخورد بین‌المللی ۴۳
- گفتار چهارم: نتایج توسل به راهبرد دفاع پیشدستانه ۴۳
- بند اول: نقض منشور ملل متحد و بازگشت به دوران قبل از تصویب منشور ... ۴۳
- بند دوم: اشاعه یک‌جانبه‌گرایی و بی‌اعتمادی ۴۴
- بند سوم: تضعیف نقش سازمان ملل متحد ۴۵
- مبحث چهارم: مصادیقی از توسل به راهبرد دفاع پیشدستانه ۴۵
- گفتار اول: قبل از تصویب منشور ملل متحد ۴۵
- بند اول: جنگ پلوپونز ۴۵
- بند دوم: جنگ کینهاگن ۴۶
- بند سوم: کشتی کارولین ۴۷
- بند چهارم: حمله انگلستان به ناوگان دریایی فرانسه ۴۸
- گفتار دوم: بعد از تصویب منشور ملل متحد ۴۸
- بند اول: حمله اسرائیل به نیروگاه هسته‌ای اوسیراک ۴۸
- بند دوم: حمله به افغانستان ۴۹
- بند سوم: حمله به عراق ۵۱
- فصل دوم: قاعده منع توسل به زور و لزوم بررسی جایگاه دفاع پیشدستانه از منظر حقوق بین‌الملل** ۵۵
- مبحث اول: دفاع پیشدستانه از نظریه تا واقعیت ۵۸
- گفتار اول: نظریه اول: عدم تعارض راهبرد دفاع پیشدستانه با قاعده تحریم جنگ ۵۹

- گفتار دوم: نظریه دوم: تبعیت منشور ملل متحد از کنوانسیون ژنو ۱۹۶۹ حقوق معاهدات ۶۰
- گفتار سوم: نظریه سوم: تجویز توسل به دفاع پیشدستانه به استناد منشور ملل متحد ۶۲
- مبحث دوم: راهبرد دفاع پیشدستانه در نزد سازمان ملل متحد ۶۳
- گفتار اول: دفاع پیشدستانه و پیشگیرانه در نزد مجمع عمومی سازمان ملل متحد ۶۳
- گفتار دوم: راهبرد دفاع پیشدستانه و پیشگیرانه در نزد شورای امنیت سازمان ملل متحد ۶۴
- بند اول: محکومیت ۶۴
- بند دوم: سکوت ۶۶
- بند سوم: تجویز ۶۶
- گفتار سوم: راهبرد دفاع پیشدستانه و پیشگیرانه نزد دیوان بین‌المللی دادگستری ۶۷
- بند اول: سکوه‌های نفتی ایران ۶۷
- بند دوم: دیوار حائل اسرائیل ۶۸
- بخش دوم: تحلیل حقوقی اعمال دفاع پیشدستانه نسبت به کره شمالی ۶۹
- فصل سوم: کره شمالی از یک قربانی تا یک قدرت نظامی** ۷۱
- مبحث اول: دسترسی کره شمالی به تسلیحات هسته‌ای ۷۲
- مبحث دوم: تأثیر و موضع سایر کشورها در روند دستیابی کره شمالی به تسلیحات هسته‌ای ۷۷
- گفتار اول: آمریکا ۷۷
- بند اول: تأثیر ۷۷
- بند دوم: موضع ۷۸
- گفتار دوم: چین ۷۹

- بند اول: تأثیر ۷۹
- بند دوم: موضع ۸۰
- گفتار سوم: روسیه ۸۱
- بند اول: تأثیر ۸۱
- بند دوم: موضع ۸۲
- مبحث سوم: دلایل و نتایج دستیابی کره شمالی به تسلیحات هسته‌ای ۸۳
- گفتار اول: دلایل ۸۳
- گفتار دوم: نتایج ۸۳
- بند اول: نتایج ملی ۸۳
- بند دوم: نتایج منطقه‌ای ۸۴
- بند سوم: نتایج بین‌المللی ۸۴
- مبحث چهارم: آزمایش‌های هسته‌ای کره شمالی ۸۵
- مبحث پنجم: دستیابی کره شمالی به تسلیحات موشکی ۸۵
- مبحث ششم: آزمایش‌های موشکی کره شمالی ۸۷
- مبحث هفتم: سنجش مشروعیت آزمایش‌های نظامی کره شمالی از منظر معاهدات بین‌المللی ۸۸
- گفتار اول: در خصوص آزمایش‌های هسته‌ای ۸۸
- بند اول: از منظر معاهده منع گسترش تسلیحات هسته‌ای ۸۸
- بند دوم: از منظر پیمان منع جزئی و منع جامع آزمایش تسلیحات هسته‌ای ۹۱
- بند سوم: از منظر معاهده منع جنگ‌افزار هسته‌ای ۹۲
- گفتار دوم: در خصوص آزمایش‌های موشکی ۹۳
- مبحث هشتم: موضع شورای امنیت نسبت به آزمایش‌های نظامی کره شمالی .. ۹۴
- گفتار اول: قطعنامه‌های ناظر بر فعالیت‌های هسته‌ای کره شمالی ۹۵
- بند اول: قطعنامه ۸۲۵ ۹۵
- بند دوم: قطعنامه ۱۷۱۸ ۹۵

بند سوم: قطعنامه ۱۸۷۴	۹۶
بند چهارم: قطعنامه ۲۰۹۴	۹۶
بند پنجم: قطعنامه ۲۲۷۰	۹۷
بند ششم: قطعنامه ۲۲۷۶	۹۷
بند هفتم: قطعنامه ۲۳۲۱	۹۷
بند هشتم: قطعنامه ۲۳۷۵	۹۸
گفتار دوم: قطعنامه‌های ناظر بر فعالیت‌های موشکی کره شمالی	۹۸
بند اول: قطعنامه ۱۶۹۵	۹۸
بند دوم: قطعنامه ۲۰۸۷	۹۹
بند سوم: قطعنامه ۲۳۷۱	۹۹
بند چهارم: قطعنامه ۲۳۹۷	۱۰۰
گفتار سوم: تناقض‌گویی و نگرش تبعیض‌آمیزانه شورای امنیت نسبت به کره شمالی	۱۰۰
فصل چهارم: دفاع پیشدستانه نسبت به کره شمالی	۱۰۵
مبحث اول: اقدام مسلحانه در برابر کره شمالی به استناد آزمایش‌ها و تهدیدات نظامی این کشور با تأکید بر رژیم حاکم بر حمله به تأسیسات هسته‌ای	۱۰۵
مبحث دوم: عاقبت توسل به زور علیه کره شمالی با تأکید بر رژیم حقوقی حاکم بر توسل به تسلیحات هسته‌ای	۱۱۵
گفتار اول: وضعیت ممنوعیت عرفی و معاهداتی ممنوعیت توسل به سلاح هسته‌ای	۱۱۶
گفتار دوم: وضعیت ممنوعیت توسل به تسلیحات هسته‌ای با تأکید بر نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری	۱۲۰
گفتار سوم: وضعیت ممنوعیت کاربرد سلاح هسته‌ای در حقوق بشردوستانه بین‌المللی و دفاع از خود به وسیله سلاح هسته‌ای	۱۲۱
نتیجه‌گیری	۱۲۵

منابع ۱۳۱

نمایه ۱۴۱

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۲-۱- فهرست آزمایش‌های هسته‌ای کره شمالی ۸۵

جدول ۲-۲-۲- شماری از موشک‌های ساخته شده توسط کره شمالی ۸۶

فهرست شکل‌ها

شکل ۱-۲-۱- نمودار آزمایش‌های موشکی کره شمالی ۸۷

شکل ۲-۲-۲- آزمایش‌های موشکی کره شمالی منتهی به نقض اصل حاکمیت

سرزمینی ۸۸

دیباچه

با دستیابی ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی به تسلیحات هسته‌ای، مقامات هر دو کشور پیشدستی در توسل به زور در برابر تهدیدی قریب‌الوقوع از جانب رقیب خود را حق مسلم خویش تلقی کردند. کشورهای فوق با تأکید بر اینکه عواقب قربانی شدن به وسیله تسلیحات هسته‌ای با منطق حاکم بر ماده ۵۱ منشور ملل متحد که شرط دفاع از خود را وقوع تهاجم مسلحانه می‌داند ناسازگار است، سهم مهمی در اشاعه و استفاده از سیاست پیشدستی در توسل به زور ایفا نمودند. وقوع حوادث تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ باعث می‌شود رئیس جمهور وقت آمریکا صراحتاً راهبرد دفاع پیشدستانه را در دکترین نظامی ایالات متحده آمریکا مورد شناسایی قرار دهد، آن را مشروع پندارد و به کرات از این راهبرد استفاده کند. مروری بر مواضع آمریکا نسبت به کره شمالی این مسئله را به ذهن متبادر می‌سازد که صدور فرمان توسل به راهبرد دفاع پیشدستانه علیه این کشور نیز بسیار محتمل است.

کتاب حاضر نشان خواهد داد که دفاع پیشدستانه نزد هیچ‌یک از ارکان سازمان ملل متحد مقبول واقع نشده و چنانچه ایالات متحده آمریکا به استناد آزمایش‌های نظامی و تهدیدات لفظی کره شمالی متوسل به اقدامی مسلحانه علیه این کشور شود، اقدامی غیر قابل انطباق بر دفاع پیشدستانه و متعارض با اصول حاکم بر این مؤلفه را انجام داده است. همچنین نویسنده با تحلیل‌های گوناگون نشان می‌دهد که توسل به زور در قالب دفاع مشروع از سوی کره شمالی در برابر اقدام مسلحانه ایالات متحده آمریکا، خواه اقدام واشنگتن منطبق بر دفاع پیشدستانه باشد و خواه نباشد حق مسلم پیونگ‌یانگ محسوب می‌شود. از آنجا که کره شمالی از توان نظامی بالایی برخوردار است احتمال سکوت و قربانی شدن این کشور در برابر

مؤلفاتی همچون دفاع پیشدستانه و دفاع پیشگیرانه بسیار کم است؛ زیرا با مروری بر مصادیق مؤلفات اخیر متوجه خواهیم شد که عمدتاً کشورهای ضعیف از نظر توان نظامی قربانی راهبردهای نظامی فوق می‌گردند.

ماده ۵۱ منشور ملل متحد شرط توسل به قوای نظامی و دفاع از خود را تحقق حمله مسلحانه از سوی دشمن می‌داند. پس از دستیابی ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی به تسلیحات هسته‌ای، رهبران هر دو کشور با تأکید بر عواقب توسل رقیبشان به این نوع از تسلیحات، ضرورت شناسایی و پذیرش سیاست پیشدستی در توسل به زور را مطرح نمودند. وقوع حوادث تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ باعث شد رئیس‌جمهور وقت آمریکا صراحتاً راهبرد دفاع پیشدستانه را به عنوان راهبردی که صرف تشخیص تهدید قریب‌الوقوع از جانب دشمن را جواز توسل به زور علیه او می‌دانست به دکترین نظامی کشورش وارد کند. با تصویب سند راهبردی امنیت ملی آمریکا در سال ۲۰۰۲، دولت‌مردان واشنگتن رسماً سکان‌داری سیاست پیشدستی در توسل به زور در قرن ۲۱ را در دست گرفته و ذیل همین سیاست به افغانستان و عراق لشکرکشی کردند. اما در گوشه‌ای دیگر از جهان و در دهه ۶۰ میلادی، کره شمالی به موجب انعقاد موافقت‌نامه‌هایی با اتحاد جماهیر شوروی مبنی بر فرا گرفتن روش‌های مونتاز، نگهداری و آزمایش موشک‌های زمین به هوا، فعالیت‌های موشکی خود را با هدف افزایش توان نظامی آغاز و با اقدام ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۶۷ مبنی بر استقرار حدود ۹۸۰ کلاهک هسته‌ای در خاک کره جنوبی به ادعای مقابله با تهدیدات کره شمالی، بهانه لازم جهت دستیابی به سلاح هسته‌ای را نیز به دست آورد. در تاریخ ۹ اوت سال ۲۰۰۶، این کشور به واسطه انجام یک آزمایش هسته‌ای زیرزمینی موفقیت‌آمیز با قدرت انفجاری کمتر از یک کیلوتن، موجودیت خود را به عنوان یک کشور دارای سلاح هسته‌ای اعلام و در سال ۲۰۱۲ با رونمایی از موشک قاره‌پیمای KN-۰۸ و آزمایش موفقیت‌آمیز یک موشک بالستیک زیردریایی، لقب برترین قدرت موشکی جهان سومی را به خود اختصاص داد. از آنجا که کره شمالی در سال

۲۰۰۰ هیچ شباهتی به کره شمالی در سال ۱۹۶۰ در عرصه قدرت نظامی نداشت، به کرات و با صراحت کامل ایالات متحده آمریکا، کره جنوبی و ژاپن را مخاطب تهدیدات متعارف و نامتعارف خود قرار داد. پر واضح بود که پیونگ‌یانگ دشمنان دیرینه خود را از یاد نبرده است. توجه به روابط فعلی واشنگتن و پیونگ‌یانگ این مسئله را به ذهن متبادر می‌سازد که توسل ایالات متحده آمریکا به راهبرد دفاع پیشدستانه علیه این کشور به دور از انتظار نیست.

با این توضیحات، این اثر تلاش دارد تا به چنین پرسش‌هایی پاسخ دهد: نخست آنکه توسل به زور ایالات متحده آمریکا علیه کره شمالی مادامی که این کشور علیه آمریکا یا متحدانش متوسل به زور نشده باشد تا چه اندازه بر اصول حاکم بر دفاع پیشدستانه منطبق خواهد بود؟ و دوم آنکه به لحاظ حقوقی و نظامی، عاقبت توسل به زور علیه کره شمالی به عنوان کشوری که با هدف تقویت بنیه نظامی خود بیش از نیم قرن اشد تحریم‌ها را متحمل شده است چه نتیجه‌ای به دنبال خواهد داشت؟ اما پاسخ به پرسش‌های دیگری نیز مد نظر نویسنده است که طرح آنها نیاز به توضیحات بیشتری دارد و شاید بتوان آنها را از جمله مجهولاتی دانست که نویسندگان دیگر به آنها نپرداخته‌اند. به عنوان مثال نویسندگان در آثار متعدد برای توصیف سیاست پیشدستی در توسل به زور از مؤلفاتی همچون دفاع مشروع پیشدستانه، دفاع پیشدستانه، حمله پیشدستانه و جنگ پیشدستانه استفاده نمودند. برخی نویسندگان حتی دفاع پیشدستانه و دفاع پیشگیرانه را مشابه یکدیگر و هر دو مؤلفه را ذیل دفاع پیشگیرانه مورد بررسی قرار دادند. بررسی همه‌جانبه موضوع تحقیق این ضرورت را ایجاب می‌کند که مرز میان مؤلفات فوق به طور دقیق مشخص و اصول حاکم بر آنها نیز تبیین گردد. نویسنده با توجه به اصول مشترکی که دیگر نویسندگان برای هر یک از مؤلفات اخیر قائلند به این ضرورت پاسخ خواهد داد.

از جمله آن پرسش‌های نیازمند مذاقه آنکه می‌دانیم شورای امنیت سازمان ملل متحد در مقایسه با سایر ارکان این سازمان عریض‌ترین اختیارات و خطرترین

وظایف را بر عهده دارد. شورا می‌بایست با توجه به موازین حقوقی و به صورت کاملاً بی‌طرفانه مواضع مناسبی را در خصوص آنچه که صلح، نظم و امنیت بین‌المللی را مخدوش می‌کند اتخاذ نماید. از سال ۱۹۴۵ تا سال ۱۹۸۳ ایالات متحده آمریکا حدود ۲۱۵ آزمایش هسته‌ای انجام داد و در حال حاضر نیز انجام آزمایش‌های هسته‌ای توسط این کشور با هدف سنجش قدرت تخریب این نوع از تسلیحات به یک مسئله عادی برای راهبران و اشنگتن بدل گشته است. این در حالی است که کره شمالی از محل ۶ آزمایش هسته‌ای خود ۷ قطعه‌نامه از شورای امنیت دریافت کرده است! سوای وجود تناقضات فراوان در متن قطعه‌نامه‌های متعددی که علیه کره شمالی صادر شده است باید گفت ظاهراً شورا بدون توجه به حقوق معاهدات بین‌المللی، بیش از ۱۵ قطعه‌نامه در خصوص فعالیت‌های نظامی کره شمالی صادر کرده است. البته برخی از قطعه‌نامه‌های شورای امنیت نسبت به فعالیت‌های نظامی این کشور همچون قطعه‌نامه (۱۹۹۳) ۸۲۵ و (۲۰۰۶) ۱۶۹۵ محل تمجید است. با علم بر اینکه حراست از سرحدات و افزایش توان نظامی از راه تولید و توسعه تسلیحات نظامی متعارف از جمله حقوق مسلم هر حاکمیتی محسوب می‌شود باید گفت بررسی اعم قطعه‌نامه‌های مرتبط با کره شمالی این مسئله را به ذهن متبادر می‌سازد که ظاهراً شورای امنیت حتی در پاره‌ای از موارد انجام آزمایش‌های نظامی متعارف توسط این کشور را مقبول نمی‌داند. در این راستا می‌توان به قطعه‌نامه (۲۰۱۶) ۲۲۷۰ اشاره کرد. آیا به راستی شورای امنیت در برخورد با ناقضان صلح و امنیت بین‌المللی به وزن سیاسی آنان توجه و حسب مورد مواضع متفاوتی اتخاذ می‌کند؟

به علاوه اینکه دستیابی کره شمالی به تسلیحات هسته‌ای تا حد زیادی نتیجه تهدیدات هسته‌ای ایالات متحده آمریکا است. مقامات رسمی این دو کشور به کرات یکدیگر را به وسیله تسلیحات هسته‌ای تهدید نمودند. این مسئله یادآور سیاست بازدارندگی هسته‌ای است که به طور وسیع در طول جنگ سرد مورد استفاده سران بلوک شرق و غرب قرار گرفت. انتهای بند ۴ نظر مشورتی دیوان

بین‌المللی دادگستری در خصوص تهدید به استفاده یا استفاده از سلاح هسته‌ای مصوب ۸ جولای سال ۱۹۹۶ این‌گونه مقرر می‌دارد: «این دیوان نمی‌تواند قاطعانه به این نتیجه برسد که آیا تهدید به استفاده یا استفاده از سلاح هسته‌ای در شرایط حاد دفاع مشروع که در آن بقای دولتی در خطر است مشروع یا نامشروع می‌باشد». در سال ۱۹۹۴ و ۲۰۱۹، نمایندگان کره شمالی و ایالات متحده آمریکا توافقاتی مبنی بر عادی‌سازی روابط از طریق پایبندی به تعهداتی به نفع یکدیگر را امضاء نمودند لیکن هیچ‌یک از تعهدات مندرج در توافقات منعقد شده از مرحله توافق روی کاغذ فراتر نرفت. به راستی چه تضمینی وجود دارد که یک درگیری کوچک میان این دو کشور منتهی به یک جنگ تمام عیار هسته‌ای نشود؟

برای پاسخ به پرسش‌های فوق، کتاب از دو بخش اصلی تشکیل شده است که هر یک به دو فصل تقسیم می‌شوند. به عبارت دیگر، به ترتیب چهار فصل و یک نتیجه‌گیری در این کتاب وجود دارد.

در اینجا از راهنمایی‌های بی‌دریغ جناب آقای دکتر امیرحسین ملکی‌زاده، که نکات علمی ایشان به این اثر غنای بیشتری بخشید تشکر نمایم. همچنین از جناب آقای دکتر محسن سیرغانی، که با مشاوره‌های خویش مرا در نگارش این اثر یاری نمودند و نیز از سرکار خانم دکتر سمیه رحمانیان، که با نکته‌سنجی‌های دقیقشان به بررسی این اثر پرداختند کمال تشکر خویش را ابراز می‌دارم. در پایان جای دارد از مسئولان انتشارات جهان سیاست که زحمات امور مربوط به چاپ این کتاب را کشیدند کمال مراتب قدردانی خود را اعلام دارم. به علاوه از تمام کسانی که به هر نحو در نگارش کتاب حاضر اینجانب را یاری نمودند سپاسگزاری می‌نمایم.

پوریا ابراهیم‌زاده

مشهد - ۱۴۰۲

منابع

منابع فارسی

- ۱- آزرکان، مایکل وی، جنگ کره، ترجمه سهیل سمی، تهران: انتشارات ققنوس، ۱۳۹۹.
- ۲- ابراهیمی، شهروز، محمدی، سامان، «بحران هسته‌ای کره شمالی و پیامدهای منطقه‌ای و بین‌المللی آن»، پژوهش‌های روابط بین‌الملل، شماره ۱۳، صص ۵۸-۸۴، ۱۳۹۳.
- ۳- افشردی، محمدحسین، نوروزانی، شهرام، دکترین جنگ پیشگیرانه آمریکا در مناطق پیرامونی جمهوری اسلامی ایران، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی (داعا)، ۱۳۹۵.
- ۴- اکنل، ماری ال، «مشروعیت توسل به زور علیه عراق: بررسی نظریه پیشدستی در دفاع از خود»، ترجمه سیدحسن سادات میدانی، فصلنامه سیاست خارجی، سال ۱۷، شماره اول، صص ۲۱-۵۶، ۱۳۸۲.
- ۵- توحیدی، احمد رضا، احسن نژاد، مسعود، ملت، محمدرضا، «بررسی مشروعیت فعالیت‌های موشکی کره شمالی در پرتو حقوق بین‌الملل»، فصلنامه قضاوت، شماره ۹۴، صص ۱-۱۹، ۱۳۹۷.
- ۶- جعفرزاده، مرتضی، بیگی، جمال، «بررسی تطبیقی دفاع پیشدستانه و پیشگیرانه از منظر حقوق بین‌الملل با تأکید بر حملات ۱۱ سپتامبر»، نخستین کنگره بین‌المللی جامع حقوق، صص ۱-۲۱، ۱۳۹۴.
- ۷- حاتمی، مهدی، سیدفضل‌الله موسوی، «دفاع مشروع پیشدستانه در حقوق بین‌الملل»، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شماره ۷۲، صص ۳۰۳-۳۲۴، ۱۳۸۵.

- ۸- رضایی پیش‌رباط، صالح، «حقوق بین‌الملل و عدم مشروعیت حمله یا تهدید به حمله مسلحانه علیه تأسیسات هسته‌ای»، *فصلنامه مطالعات راهبردی*، سال ۱۶، شماره ۴، شماره مسلسل ۶۲، صص ۱۸۷-۲۰۴، ۱۳۹۲.
- ۹- زندی علی آبادی، طاهره، «دلایل و اهداف کمک توسعه‌ای چین به کره شمالی»، *مجله رویدادها و تحلیل‌ها*، شماره ۲۴۵، صص ۶۰-۶۲، ۱۳۸۹.
- ۱۰- سرتیپی، حسین، حجت زاده، علیرضا، *حقوق امنیت هسته‌ای: بررسی رویکرد نظام عدم‌اشاعه هسته‌ای*، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۲.
- ۱۱- سیمبر، رضا، قربانی، وحید، مرادی افرایلی، عیسی، «قدرت‌های بزرگ و وحدت کره»، *فصلنامه روابط خارجی*، سال ۵، شماره ۲، پیاپی ۱۸، صص ۱۶۱-۱۸۸، ۱۳۹۲.
- ۱۲- شافع، میرشهیبز، «رای مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص تهدید به استفاده یا استفاده از سلاح هسته‌ای»، *مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی*، شماره ۴۱، صص ۱۲۹-۱۵۶، ۱۳۷۷.
- ۱۳- شجاع، حجت‌الله، فواندی، حسین، *رژیم کنترل فعالیت موشک*، تهران: سازمان صنایع هوافضا، ۱۳۹۸.
- ۱۴- شفیعی، نوذر، آزمایش هسته‌ای کره شمالی: علل و پیامدها، *فصلنامه سیاست دفاعی*، سال ۱۵، شماره ۵۸، صص ۳۱-۴۸، ۱۳۸۶.
- ۱۵- شفیعی، نوذر، عابدی، محمد، دهشیری، محمدرضا، الگوی رفتاری آمریکا در مدیریت بحران‌های بین‌المللی، *مجله دانش سیاسی*، شماره ۳۳، صص ۲۱۵-۲۴۲، ۱۴۰۰.
- ۱۶- ضیائی بیگدلی، محمدرضا، *حقوق بین‌الملل بشردوستانه*، تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ چهارم، ۱۳۹۶.
- ۱۷- ضیائی بیگدلی، محمدرضا، *حقوق جنگ*، *حقوق بین‌الملل مخصصات مسلحانه*، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، چاپ ششم، ۱۳۹۷.
- ۱۸- ضیائی بیگدلی، محمدرضا، *آراء و نظرات مشورتی دیوان بین‌المللی*

- دادگستری جلد ۱ (۱۹۸۶-۱۹۴۸)، تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۸.
- ۱۹- ضیائی بیگدلی، محمدرضا، *آراء و نظرات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری* (۲۰۰۴-۲۰۰۱)، جلد ۳، تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۸.
- ۲۰- ظریف، محمد جواد، آهنی امینه، محمد، «دفاع مشروع پیشدستانه مشروعیت کاربرد زور در روابط بین‌الملل یا نقض مکرر منشور ملل متحد»، *فصلنامه تحقیقات سیاسی بین‌المللی*، شماره ۱۲، صص ۴۱-۸۲، ۱۳۹۱.
- ۲۱- علیخانی، مهدی، «قاعده منع توسل به زور و دفاع مشروع در شرایط قابل پیش‌بینی»، *فصلنامه مطالعات بین‌المللی (ISJ)*، سال ۱۱، شماره ۴، صص ۲۱-۵۵، ۱۳۹۳.
- ۲۲- قاسمی، علی، چهاربخش، ویکتور بارین، «رویه قضایی دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص دفاع مشروع پس از رویداد یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱»، *مجله حقوقی بین‌المللی*، نشریه مرکز امور حقوقی بین‌المللی ریاست جمهوری، سال ۲۸، شماره ۴۵، صص ۱۷۵-۱۹۴، ۱۳۹۰.
- ۲۳- قرشی، سید یوسف، «واشکافی قطعنامه‌های شورای امنیت ناظر به کره شمالی: تحلیلی گفتمانی با نگاه فرکلاف»، *فصلنامه سیاست جهانی*، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۰۷-۱۴۴، ۱۳۹۵.
- ۲۴- مجرد، محسن، *راهبرد جنگ پیشدستانه از نظریه تا واقعیت*، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۰.
- ۲۵- محمدنسل، غلامرضا، *مجموعه مقررات دیوان کیفری بین‌المللی*، تهران، نشر دادگستر، چاپ چهارم، ۱۳۹۶.
- ۲۶- محمودی، سید هادی، راستگو افخم، عاطفه، «ارزیابی مشروعیت آزمایش‌های هسته‌ای و موشکی کره شمالی در حقوق بین‌الملل»، *فصلنامه مطالعات بین‌المللی (ISJ)*، دوره ۲۱، شماره ۸۱، صص ۳۶۳-۳۸۷، ۱۳۹۶.
- ۲۷- ملکی، سارا، اسماعیلی سنگری، محمدحسین، «تبیین سیاست خارجی دونالد ترامپ در رویارویی با بحران هسته‌ای کره شمالی: واکاوی متغیرهای سطح تحلیل

- خرد»، *فصلنامه مطالعات بین‌المللی (ISIJ)*، دوره ۱۷، شماره ۶۵، صص ۱ - ۱۹، ۱۳۹۹
- ۲۸- ملکی‌زاده، امیرحسین، *دفاع مشروع در روبه دیوان بین‌المللی دادگستری با تأکید بر قضیه سکوه‌های نفتی*، تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۷.
- ۲۹- نیازمند، علیرضا، «وعده‌های تحقق نیافته پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و چالش پیش‌رو: تلاش برای بقا یا فروپاشی تدریجی؟»، *فصلنامه مطالعات بین‌المللی (ISIJ)*، سال ۱۶، شماره اول، پیاپی ۶۱، صص ۸۳-۱۰۲، ۱۳۹۸.
- ۳۰- یزدان‌فام، محمود، «ضربه نخست: حمله پیشدستانه و پیشگیرانه در سیاست امنیت ملی آمریکا»، *فصلنامه مطالعات راهبردی*، شماره ۳۶، صص ۳۸۱-۴۰۰، ۱۳۸۶.

منابع لاتین

- 31- Ackerman, David M. *“International Law and the Preemptive Use of Force Against Iraq”*. University of North Texas Libraries, 17 March 2003, Washington D.C. at: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc820045/citation/#top>
- 32- Arend, Antony C. *“International Law and the Preemptive Use of Military Force”*. The Washington Quarterly, 26, 89-103, 2003, at: https://www.researchgate.net/publication/249023577_International_Law_and_the_Preemptive_Use_of_Military_Force/citation/download
- 33- Bruce W, Bennett, Choi, Kang, Go, Myong Hyun, Bechtol, Bruce E, Park, Jiyoung, Klingner, Bruce, Cha, Du-Hyeogn, *“Countering the Risks of North Korean Nuclear Weapons”*. The RANT corporation, Santa Monica, 1 th edition, 2021 at: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PEA1015-1.html>
- 34- Damato, Anthony. *“Israel’s Air Strike Upon the Iraqi Nuclear Reactor. American Journal of International Law”*. American Society of International

Law,77, 3, 584-588, 1983, at: <https://doi.org/10.2307/2201079>

35- Fleck, Dieter, Nystuen, Gro, Casey.M, Stuart, Golden Bersagel, Annie. **“Nuclear Weapons under International Law: An Overview”**. Cambridge University Press , 2014 Published online at: <https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman>

[files/Nuclear%20Weapons%20Under%20International%20Law.pdf](https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman/files/Nuclear%20Weapons%20Under%20International%20Law.pdf)

36- Higgins, Rosalyn. **“Problems and Process: International Law and How We Use It”**. Oxford Clarendon Press, 1994, London, at: <https://www.amazon.com/Problems-Process-International-Law-How-ebook/dp/B00H0FEOLO?>

37- Kim, Victoria. **“The Effectiveness of UNSC Sanctions: The Case of North Korea”**. Syracuse University, 2015 Published Online at: <https://www.koreatimes.co.kr/www2/index.asp>

38- Koen, Vincent, Beom, Jinwoan. **“North Korea: The last transition economy?”**. OECD Publishing, Paris, 1607, 2020, at: <https://doi.org/10.1787/82dee315-en>.

39- Kristensen, Hans M, Norris, Robert S. **“North Korean nuclear capabilities”**. Bulletin of the Atomic Scientists, 74, 1, 41-51, 2018, at: <https://doi.org/10.1080/00963402.2017.1413062>

40- Mennell, Stephen. **“Explaining American hypocrisy”**. MICHIGAN PUBLISHING, 4,2, 2015, Published Online at: <http://hdl.handle.net/2027/spo.11217607.0004.202>

41- Mueller, Karl P, Castillo, Jasen J, Morgan, Forrest E, Pegahi, Negeen, Rose, Brian. **“STRIKING FIRST: Preemptive and Preventive Attack in U.S. National Security Police”**. the RAND corporation, Santa Monica, 3th edition, 2017 at:

https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2006/RAND_MG403.pdf

42- Nakato, Sachio. “**North Korea’s Second Nuclear Test: Neoclassical Realism Perspectives**”. Pacific Focus: Inha Journal of International Studies, 27, 1, 10-35, 2012 at: <https://doi.org/10.1111/j.1976-5118.2012.01074.x>

43- O’Connell, Mary Ellen. “**International Law and the Use of Force: Cases and Materials**”. Foundation Press, New York, 2th Edition, 2009 at: https://scholarship.law.nd.edu/law_books/179

44- Salt, Alexander. “**Transformation and the War in Afghanistan**”. Strategic Studies Quarterly, 12, 1, 98–126, 2018 at: www.jstor.org/stable/26333879

45- Samuels, Richard J. “**Encyclopedia of United States national security**”. Sage Publishing, 2th edition, 2005, at: <https://www.abebooks.com/9780761929277/Encyclopedia-United-States-National-Security-0761929274/plp>

46- Sauer, Tom. “**The Preventive and Pre-Emptive Use of Force**”, Ethica Perspectives, 11, 130-143, 2004, at: https://ethicalperspectives.be/page.php?FILE=ep_issue&ID=493

47- Shurkin, Michael, Heintz, Sarah, King, Mallory, “**DPRK Sanctions: Countering DPRK Proliferation Activities**”. the RAND corporation, Santa Monica, 2019 at: <https://www.rand.org/pubs/tools/TL332.html>.

48- Snyder, Scott, A. “**North Korea’s Missiles, Nukes, and Fales Promises: How to Respond?**”. Council on foreign relations, 112, 1-7, 18 April 2012, at: https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2012/04/Snyder_Testimony_041812.pdf

اسناد

- ۴۹- کنوانسیون حقوق معاهدات وین، ۲۳ می ۱۹۶۹.
- ۵۰- معاهده عدم اشاعه تسلیحات هسته‌ای، ۱ ژوئیه ۱۹۶۸.
- ۵۱- معاهده ممنوعیت جنگ افزار هسته‌ای، ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۷.
- ۵۲- معاهده منع جامع آزمایش هسته‌ای، ۱۰ سپتامبر ۱۹۹۶.
- ۵۳- معاهده منع جزئی آزمایش هسته‌ای، ۵ اوت ۱۹۶۳.
- ۵۴- منشور ملل متحد، ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵.
- 55- *A/RES/3314 (XXIX)*, 14 December 1974
- 56- Advisory Opinion, *ICJ Reports*. “Case Concerning the Military and Paramilitary Activities in and Against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)”. 27 June 1986
- 57- Advisory Opinion, *I.C.J. Reports*. “Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons”. 8 July 1996
- 58- Advisory Opinion, *ICJ Reports*. “Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America)”, 6 November 2003
- 59- “Dictionary of Military and Associated Terms”. *US Department of Defense*, Washington D.C, 2010
- 60- Letter dated 8 June 1981 from the Permanent Representative of Israel to the United Nations addressed to the President of the Security Council at: <https://digitallibrary.un.org/record/22097#record-files-collapse-header>
- 61- “National Security Strategy of the United State”. *White House*, 2002, at: WWW.Whitehouse.gov
- 62- Report of the High-Level Panel on Threats, Challenges and Change, “A More Secure World: Our Shared Responsibility”. *U.N.G.A.*, 2 December 2004 at: https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/59/565

-
- 63- *G. A. Res. 1653(XVI)*, 24 November 1961
 - 64- *G. A. Res. 37/100*, 24 November 1961
 - 65- *G. A. Res. 808(IX)*, 4 November 1954
 - 66- *G. C. Res. 533 (XXIV)*, October 1990
 - 67- *SC/RES/ 84*, 7 July 1950
 - 68- *SC/RES/ 242*, 22 November 1968
 - 69- *SC/RES/ 262*, 31 December 1968
 - 70- *SC/RES/ 487*, 19 June 1981
 - 71- *SC/RES/ 573*, 4 October 1981
 - 72- *SC/RES/ 598*, 20 July 1987
 - 73- *SC/RES/ 687*, 3 April 1991
 - 74- *SC/RES/ 748*, 31 March 1992
 - 75- *SC/RES/ 825*, 11 May 1993
 - 76- *SC/RES/ 1244*, 10 June 1999
 - 77- *SC/RES/ 1695*, 15 July 2006
 - 78- *SC/RES/ 1718*, 14 October 2006
 - 79- *SC/RES/1874*, 12 June 2009
 - 80- *SC/RES/ 2087*, 22 January 2013
 - 81- *SC/RES/ 2094*, 7 March 2013
 - 82- *SC/RES/ 2270*, 2 March 2016
 - 83- *SC/RES/ 2276*, 24 March 2016
 - 84- *SC/RES/ 2321*, 30 November 2016
 - 85- *SC/RES/ 2371*, 5 August 2017
 - 86- *SC/RES/ 2375*, 11 September 2017
 - 87- *SC/RES/ 2397*, 22 December 2017

تارنماها

- 88- <https://en.wikipedia.org>
- 89- <http://english.hani.co.kr>
- 90- <http://humanitarian.blogfa.com>
- 91- <https://www.foxnews.com>
- 92- <https://www.globalsecurity.org>
- 93- <https://www.reuters.com>
- 94- <https://www.un.org>
- 95- <https://www.38north.org>

نمایه

اقدام مسلحانه ۹، ۱۱، ۸۴، ۱۰۵، ۱۰۶،	۳۳، ۳۴
۱۰۷، ۱۱۳، ۱۲۶	اتحادیه اروپا ۳۴
آمریکا ۵، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۰،	آزمایش‌های موشکی ۸، ۱۰، ۸۷،
۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶،	۸۸، ۹۳، ۹۸، ۱۰۱، ۱۰۶
۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۴، ۴۷، ۴۸،	آزمایش‌های نظامی ۸، ۱۱، ۱۴، ۸۸،
۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۶۳، ۶۴، ۶۶، ۶۷،	۹۴، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷،
۷۱، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰،	۱۲۷
۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۵،	آزمایش‌های هسته‌ای ۸، ۱۰، ۱۴، ۷۷،
۹۷، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۷،	۸۵، ۸۷، ۸۸، ۹۱، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۱۸،
۱۰۸، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶،	۱۲۷، ۱۳۳
۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۴	آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ۶۰،
انگلیس ۴۸، ۵۰، ۵۲، ۹۳، ۱۰۸،	۷۴، ۷۶، ۹۰
اوسیراک ۶، ۲۴، ۴۸، ۴۹، ۵۹، ۶۵،	اسرائیل ۶، ۷، ۲۴، ۳۴، ۴۸، ۴۹، ۵۹،
۱۰۱، ۱۰۶، ۱۱۱	۶۰، ۶۵، ۶۸، ۹۲، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۰۶،
ایالات متحده ۱۱، ۱۳، ۳۵، ۳۸، ۴۹،	۱۱۱
۷۷، ۱۰۵، ۱۱۴	اشاعه ۶، ۱۱، ۳۳، ۳۷، ۴۴، ۵۷، ۹۶،
ایران ۷، ۳۳، ۶۵، ۶۷، ۷۵، ۹۲، ۱۰۹،	۱۱۵
۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۳۱	اصول عقلانی ۴۲، ۶
بازخورد بین‌المللی ۶، ۴۳	اعمال دفاع ۷، ۶۹
بازدارندگی ۱۴، ۳۷، ۷۸، ۹۲، ۱۰۴،	افغانستان ۶، ۱۲، ۲۵، ۴۰، ۴۵، ۴۹،
۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۸،	۵۰، ۵۱، ۶۳، ۶۶، ۷۹، ۸۲، ۱۱۵، ۱۱۶

تهديد ۱۲, ۱۴, ۲۴, ۲۹, ۳۲, ۳۳, ۳۵,	۱۲۹, ۱۲۴
۳۶, ۳۸, ۴۰, ۴۱, ۴۲, ۴۴, ۴۶, ۵۳,	بازدارنده ۴۲
۵۸, ۵۹, ۶۱, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۶۷, ۷۸,	بحران ۷۷, ۷۸, ۷۹, ۸۰, ۸۲, ۱۰۷,
۹۲, ۹۷, ۱۰۵, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۱۰,	۱۲۹, ۱۳۱, ۱۳۳
۱۱۱, ۱۱۲, ۱۱۳, ۱۱۴, ۱۱۷, ۱۲۰,	بمب اتمی ۷۳, ۵۲, ۴۹
۱۲۵, ۱۲۶, ۱۲۸, ۱۳۲	بی‌اعتمادی ۴۴, ۶
توسل به زور ۱۱, ۱۳, ۱۹, ۷۹	پیمان منع جامع ۱۰۳, ۹۳, ۹۱
جاياگاه دفاع ۶, ۵۵	پیمان منع جزئی ۸, ۹۱, ۱۰۲
جنگ ۶, ۱۳, ۱۴, ۱۹, ۲۰, ۲۶, ۲۷,	تبعیت ۷, ۶۰, ۹۵
۲۸, ۲۹, ۳۳, ۳۴, ۳۵, ۳۸, ۳۹, ۴۱,	تجویز ۷, ۳۱, ۶۲, ۶۴, ۶۶, ۱۰۶,
۴۳, ۴۵, ۴۶, ۴۸, ۵۰, ۵۲, ۵۵, ۵۶,	۱۱۲
۵۷, ۶۱, ۶۴, ۶۵, ۷۱, ۷۳, ۷۴, ۷۵,	تحریم ۶, ۵۹, ۷۸, ۸۲, ۹۷, ۱۰۱
۷۷, ۷۸, ۸۱, ۸۳, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶,	تحریم جنگ ۶, ۵۹
۱۰۹, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۳, ۱۲۵, ۱۲۷,	تحليل حقوقی ۷, ۶۹
۱۲۹, ۱۳۱, ۱۳۲, ۱۳۳	تروریسم ۶, ۲۸, ۳۹, ۴۰, ۴۱, ۵۱, ۶۶
جنگ پلویونز ۶, ۴۵	تسليحات موشکی ۸, ۸۵
جنگ سرد ۱۴, ۳۳, ۳۴, ۳۵, ۷۴	تسليحات هسته‌ای ۷, ۸, ۹, ۱۱, ۱۲,
جنگ کپنهاگن ۶, ۴۶	۱۴, ۳۴, ۴۱, ۴۸, ۵۲, ۶۱, ۷۲, ۷۳,
جنگ هسته‌ای ۱۰۴, ۱۲۹	۷۴, ۷۵, ۷۶, ۷۷, ۷۸, ۷۹, ۸۰, ۸۲
چین ۷, ۷۱, ۷۴, ۷۵, ۷۷, ۷۹, ۸۰,	۸۳, ۸۴, ۸۸, ۸۹, ۹۰, ۹۱, ۹۲, ۹۳,
۸۱, ۸۲, ۸۴, ۸۵, ۹۲, ۹۵, ۹۶, ۱۱۴,	۹۴, ۹۵, ۹۷, ۱۰۲, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۱۲,
۱۳۲	۱۱۳, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۱۷, ۱۱۸, ۱۱۹,
حاکمیت سرزمینی ۱۰, ۸۸	۱۲۰, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۲۸,
حقوق بشردوستانه ۹, ۶۸, ۱۱۷, ۱۲۰,	۱۲۹, ۱۳۷
۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳	تکنولوژی ۳۸, ۴۱, ۷۵, ۷۹, ۸۱

دولت یاغی ۳۶	حقوق بین‌الملل ۳، ۴، ۶، ۱۹، ۲۲،
دولت‌های یاغی . ۶، ۳۶، ۴۰، ۴۱، ۶۶	۲۴، ۲۵، ۲۶، ۳۰، ۳۶، ۵۵، ۵۷، ۶۰،
دیوار حائل ۶۸، ۷	۶۶، ۹۴، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۸،
دیوان بین‌المللی دادگستری ۷، ۹،	۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۷، ۱۳۱،
۱۵، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۶۱، ۶۴، ۶۷، ۱۱۵،	۱۳۳، ۱۳۲
۱۱۷، ۱۲۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴	حمله اتمی ۱۱۶
راهبرد دفاع ۵، ۶، ۷، ۱۱، ۱۲، ۳۲،	دفاع از خود ۹، ۱۱، ۱۲، ۲۹، ۳۲، ۴۱،
۳۳، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵،	۴۴، ۴۷، ۴۹، ۵۷، ۶۸، ۷۹، ۱۱۵،
۵۱، ۵۲، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۳،	۱۱۶، ۱۲۱، ۱۳۱
۶۴، ۶۶، ۶۷، ۱۰۵، ۱۱۵، ۱۲۶، ۱۲۸	دفاع پیشدستانه ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۱، ۱۳،
رژیم حقوقی ۹، ۱۰۸، ۱۱۵، ۱۱۶	۲۱، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۳۷،
روسیه ۸، ۶۷، ۷۵، ۷۷، ۸۱، ۸۲، ۸۴،	۳۸، ۳۹، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۹، ۵۱،
۹۵، ۱۰۱، ۱۱۴	۵۲، ۵۸، ۵۹، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۷،
ژاپن ۱۳، ۷۵، ۷۹، ۸۰، ۸۴، ۸۷، ۹۳،	۶۸، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸،
۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۲، ۱۲۷، ۱۲۹	۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶،
سازمان ملل متحد ۶، ۷، ۱۱، ۱۳، ۱۹،	۱۲۷، ۱۳۱
۲۰، ۲۵، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۴۴، ۴۵، ۵۷،	دفاع پیشگیرانه ۵، ۱۲، ۱۳، ۲۱، ۲۷،
۵۸، ۵۹، ۶۳، ۶۴، ۶۷، ۶۸، ۷۱، ۷۹،	۲۸، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۵۳، ۶۵، ۱۰۶، ۱۰۷،
۸۸، ۹۱، ۹۵، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۵، ۱۱۶،	دفاع مشروع ۵، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۲۱، ۲۲،
۱۱۷، ۱۲۲	۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۹، ۴۱، ۴۹،
سکوت ۷، ۶۶، ۷۶	۵۰، ۵۷، ۶۳، ۶۷، ۶۸، ۱۱۳، ۱۱۶،
سکوه‌های نفتی ۷، ۶۷، ۱۳۴	۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۱،
سلاح هسته‌ای ۹، ۱۲، ۱۵، ۷۲، ۷۳،	۱۳۴، ۱۳۳
۷۶، ۷۷، ۷۸، ۸۲، ۸۹، ۹۲، ۱۰۲،	دوجانبه ۷۵، ۸۱، ۸۳، ۱۰۷، ۱۰۸،
۱۰۳، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۱۷،	۱۱۴

- قطعهنامه ۸, ۹, ۱۴, ۱۹, ۲۰, ۲۲, ۲۴, ۱۱۸, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۳۲, ۱۳۹
- سلاح‌های هسته‌ای ۱۱۶, ۱۱۷, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۳۴, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- شورای امنیت ۷, ۸, ۹, ۱۳, ۲۰, ۲۱, ۲۳, ۲۴, ۳۷, ۴۵, ۴۹, ۵۰, ۵۱, ۵۷, ۵۹, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۶۵, ۶۶, ۶۸, ۷۱, ۸۰, ۸۱, ۸۲, ۸۸, ۹۰, ۹۴, ۹۵, ۹۶, ۹۷, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۱۱, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۰, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۳۳
- شیمیایی ۳۷, ۴۱, ۷۲, ۱۱۶, ۱۲۳
- عدم تعارض ۶, ۵۹
- عدم اشاعه ۹۳, ۱۳۲, ۱۳۷
- عراق ۶, ۱۲, ۲۴, ۲۵, ۴۲, ۴۵, ۴۸, ۴۹, ۵۱, ۵۲, ۵۹, ۶۳, ۶۵, ۶۶, ۷۵, ۸۲, ۹۴, ۱۰۱, ۱۰۶, ۱۰۹, ۱۱۱, ۱۱۶, ۱۳۱, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- فرانسه ۶, ۳۱, ۳۸, ۴۶, ۴۸, ۵۲, ۹۳, ۹۹, ۱۰۱
- فناوری ۲۸, ۹۳, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۲
- قاعده منع توسل به زور ۶, ۵۵
- قدرت نظامی ۷, ۳۲, ۴۰, ۴۴, ۷۱, ۷۲, ۷۸, ۸۴, ۱۰۴, ۱۲۷, ۱۲۸
- قدرت‌های بزرگ ۸۴, ۱۳۲
- ۱۱۸, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۳۲, ۱۳۹
- سلاح‌های هسته‌ای ۱۱۶, ۱۱۷, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۳۴, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- شورای امنیت ۷, ۸, ۹, ۱۳, ۲۰, ۲۱, ۲۳, ۲۴, ۳۷, ۴۵, ۴۹, ۵۰, ۵۱, ۵۷, ۵۹, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۶۵, ۶۶, ۶۸, ۷۱, ۸۰, ۸۱, ۸۲, ۸۸, ۹۰, ۹۴, ۹۵, ۹۶, ۹۷, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۱۱, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۰, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۳۳
- شیمیایی ۳۷, ۴۱, ۷۲, ۱۱۶, ۱۲۳
- عدم تعارض ۶, ۵۹
- عدم اشاعه ۹۳, ۱۳۲, ۱۳۷
- عراق ۶, ۱۲, ۲۴, ۲۵, ۴۲, ۴۵, ۴۸, ۴۹, ۵۱, ۵۲, ۵۹, ۶۳, ۶۵, ۶۶, ۷۵, ۸۲, ۹۴, ۱۰۱, ۱۰۶, ۱۰۹, ۱۱۱, ۱۱۶, ۱۳۱, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- فرانسه ۶, ۳۱, ۳۸, ۴۶, ۴۸, ۵۲, ۹۳, ۹۹, ۱۰۱
- فناوری ۲۸, ۹۳, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۲
- قاعده منع توسل به زور ۶, ۵۵
- قدرت نظامی ۷, ۳۲, ۴۰, ۴۴, ۷۱, ۷۲, ۷۸, ۸۴, ۱۰۴, ۱۲۷, ۱۲۸
- قدرت‌های بزرگ ۸۴, ۱۳۲
- قطعهنامه ۸, ۹, ۱۴, ۱۹, ۲۰, ۲۲, ۲۴, ۱۱۸, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۳۲, ۱۳۹
- سلاح‌های هسته‌ای ۱۱۶, ۱۱۷, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۳۴, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- شورای امنیت ۷, ۸, ۹, ۱۳, ۲۰, ۲۱, ۲۳, ۲۴, ۳۷, ۴۵, ۴۹, ۵۰, ۵۱, ۵۷, ۵۹, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۶۵, ۶۶, ۶۸, ۷۱, ۸۰, ۸۱, ۸۲, ۸۸, ۹۰, ۹۴, ۹۵, ۹۶, ۹۷, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۱۱, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۰, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۳۳
- شیمیایی ۳۷, ۴۱, ۷۲, ۱۱۶, ۱۲۳
- عدم تعارض ۶, ۵۹
- عدم اشاعه ۹۳, ۱۳۲, ۱۳۷
- عراق ۶, ۱۲, ۲۴, ۲۵, ۴۲, ۴۵, ۴۸, ۴۹, ۵۱, ۵۲, ۵۹, ۶۳, ۶۵, ۶۶, ۷۵, ۸۲, ۹۴, ۱۰۱, ۱۰۶, ۱۰۹, ۱۱۱, ۱۱۶, ۱۳۱, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۳۸, ۱۳۹
- فرانسه ۶, ۳۱, ۳۸, ۴۶, ۴۸, ۵۲, ۹۳, ۹۹, ۱۰۱
- فناوری ۲۸, ۹۳, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۲
- قاعده منع توسل به زور ۶, ۵۵
- قدرت نظامی ۷, ۳۲, ۴۰, ۴۴, ۷۱, ۷۲, ۷۸, ۸۴, ۱۰۴, ۱۲۷, ۱۲۸
- قدرت‌های بزرگ ۸۴, ۱۳۲
- کره جنوبی ۱۲, ۲۰, ۶۵, ۷۱, ۷۳, ۷۵, ۷۷, ۷۹, ۸۰, ۸۲, ۸۴, ۸۷, ۹۷, ۱۰۲, ۱۰۵, ۱۰۷, ۱۲۴
- کره شمالی ۳, ۴, ۷, ۸, ۹, ۱۰, ۱۱, ۱۲, ۱۳, ۱۴, ۱۵, ۲۰, ۶۵, ۶۹, ۷۱, ۷۲, ۷۳, ۷۴, ۷۵, ۷۶, ۷۷, ۷۸, ۷۹, ۸۰, ۸۱, ۸۲, ۸۳, ۸۴, ۸۵, ۸۶, ۸۷, ۸۸, ۸۹, ۹۰, ۹۱, ۹۲, ۹۳, ۹۴, ۹۵, ۹۶, ۹۷, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۰۸, ۱۱۲, ۱۱۳, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۴, ۱۲۶, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۲۹, ۱۳۱, ۱۳۲, ۱۳۳
- کشتی کارولین ۶, ۴۷
- کنوانسیون ۷, ۶۰, ۶۱, ۱۳۷
- کنوانسیون ژنو ۷, ۶۰
- کنوانسیون وین ۶۱
- مجمع عمومی ۷, ۱۹, ۴۵, ۶۰, ۶۳

۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۷، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۳۳،	۶۴، ۷۹، ۸۸، ۹۱، ۱۰۱، ۱۱۱، ۱۱۲،
۱۳۷	۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۲، ۱۲۳
منطقه‌ای ۸، ۲۲، ۳۲، ۳۵، ۳۸، ۴۷،	محکومیت ۷، ۶۴، ۶۷
۸۰، ۸۲، ۸۴، ۱۱۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۱	مشروعیت ۸، ۲۲، ۲۶، ۴۶، ۵۶، ۶۸،
میکروبی ۱۲۳	۸۸، ۱۱۱، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳
نظامی ۵، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۰،	معاهده منع جنگ‌افزار هسته‌ای ۸
۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸،	۹۲، ۱۰۳، ۱۱۹
۲۹، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸،	معاهده منع گسترش ۸، ۷۴، ۷۶، ۸۸
۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۵۰، ۵۹،	۹۰، ۹۴، ۱۰۲
۶۲، ۶۳، ۶۷، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۷، ۷۸،	ملی ۴، ۸، ۱۲، ۲۰، ۲۸، ۳۶، ۳۷، ۳۸،
۸۰، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۹۶، ۱۰۲، ۱۰۳،	۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۴، ۵۰، ۵۲، ۵۶،
۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۲،	۶۰، ۶۴، ۸۰، ۸۳، ۸۶، ۹۱، ۱۱۴،
۱۱۴، ۱۱۵، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۲۷،	۱۱۵، ۱۳۱، ۱۳۴
۱۲۹	ممنوعیت عرفی ۹، ۱۱۶، ۱۱۸
نظر مشورتی ۹، ۱۴، ۶۸، ۱۱۲، ۱۲۰،	منشور ۶، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۹، ۲۰، ۲۱،
۱۲۱	۲۲، ۲۷، ۴۳، ۴۵، ۴۸، ۴۹، ۵۷، ۵۸،
نظریه ۶، ۷، ۵۵، ۵۶، ۵۸، ۵۹، ۶۰،	۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۸، ۹۰،
۶۲، ۶۳، ۱۳۱، ۱۳۳	۹۴، ۱۰۵، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۷، ۱۲۱،
نیروگاه هسته‌ای ۶، ۴۸، ۵۹، ۱۱۰	۱۲۵، ۱۳۳، ۱۳۷
هند ۲۸، ۹۲، ۱۰۱	منشور ملل متحد ۶، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۹،
	۴۳، ۴۵، ۴۸، ۵۷، ۶۰، ۶۲، ۶۸، ۹۰،